

DECIZIA nr.344
din 20 mai 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.13 lit.a) din
Legea nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea
efectelor pandemiei de COVID-19

Nepublicată

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia-Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Patricia Marilena Ionea	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Sorin-Ioan-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit.a) a art.7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ în Dosarul nr.1615/103/2019 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.2500D/2020.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în Dosarul Curții Constituționale nr.22D/2021, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a acelorași dispoziții de lege, excepție ridicată, din oficiu, de aceeași instanță de judecată în Dosarul nr.714/103/2020.

4. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, în temeiul art.53 alin.(5) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr.22D/2021 la Dosarul nr. nr.2500D/2020, care a fost primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată. În acest sens, arată că nu sunt încălcate prevederile art.1 alin.(4) și (5) din Constituție, întrucât Guvernul doar execută o măsură ale cărei limite de exercitare sunt stabilite prin lege. De asemenea, consideră că nu sunt încălcate nici prevederile constituționale ale art.21 alin.(2), deoarece susținerile autorului excepției referitoare la interdicția de intra în sala de judecată fără mască de protecție vizează, în realitate, măsuri de administrare pe care le dispune președintele instanței la momentul respectiv. Pentru acest motiv, critica este inadmisibilă.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

7. Prin Încheierea din 9 decembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr.1615/103/2019, și Încheierea din 16 decembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr.714/103/2020, **Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr.**

55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit.a) a art.7 din Legea nr.81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de instanța de judecată cu prilejul soluționării unor litigii de asigurări sociale.

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată începe prin a justifica incidența în cauzele aflate pe rolul său a dispozițiilor legale referitoare la obligativitatea purtării măștii de protecție în spațiile publice, spațiile comerciale, mijloacele de transport în comun și la locul de muncă. În acest sens, arată că „aceste prevederi au legătură cu soluționarea cauzei întrucât, în temeiul acestora, a fost impusă obligația prezenței în sala de judecată a părților, participanților, precum și membrilor completului de judecată doar cu mască de protecție”.

9. Expunând, în continuare, criticile de neconstituționalitate formulate în raport cu dispozițiile art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020, instanța de judecată arată că acestea contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin. (4) și (5), ale art.21 alin.(2), ale art.26, ale art. 52 și ale art.53. În acest sens, arată că impunerea purtării măștii de protecție în mod obligatoriu tuturor părților/participanților în fața instanțelor judecătorești, precum și membrilor completului de judecată, în toate situațiile, în afara cazurilor în care persoana prezintă simptome evidente sau cunoaște că este purtător al virusului respectiv ori dorește expres să poarte mască de protecție, reprezintă un atentat la demnitatea personală și prezintă riscul major al îngădirii accesului la instanță.

10. Consideră că sunt încălcate prevederile constituționale ale art.1 alin.(4) și (5), întrucât stabilirea condițiilor și detaliilor referitoare la obligația de a purta mască de protecție au fost date de către puterea legiuitoare în sarcina executivului. Or, amintește că, prin Deciziile nr.152 din 6 mai 2020 și nr. 458 din 25 iunie 2020, Curtea Constituțională a statuat că drepturile și libertățile publice se pot restrânge doar printr-o lege a Parlamentului, și nu prin decret prezidențial, ordin de ministru sau ordonanță de guvern, iar această restrângere trebuie să fie temporară.

11. De asemenea, instanța de judecată consideră că legiferarea purtării măștii în domeniul justiției ar trebui integrată în mod distinct în conținutul Legii nr.55/2020, așa cum se prevede pentru alte domenii de activitate.

12. Consideră că purtarea măștii de protecție „este în mod evident dezagreabilă, dacă nu chiar nocivă” și afectează dreptul de acces liber la justiție „prin interdicția permisiunii accesului în sala de judecată al persoanelor care refuză în mod întemeiat această procedură, prin imposibilitatea identificării părților, avocaților și martorilor de către membrii completului, prin comunicarea orală deficitară (între grefier, complet și justițiabili)”. De asemenea, consideră că purtarea măștii de protecție „potențiază riscul imparțialității completului de judecată prin imposibilitatea recunoașterii de către public a judecătorilor, grefierului, procurorului” și „îngădește posibilitatea verificării repartizării aleatorii a cauzelor sau recuzarea acestora”.

13. În plus, este afectat și dreptul la o cale de atac, contrar dispozițiilor art.52 din Constituție, deoarece refuzul de a permite accesul justițiabililor în sala de judecată pentru că nu poartă mască de protecție nu poate face obiectul căii de atac de drept comun, specifice cauzei de fond, fiind un act administrativ.

14. Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ amintește că, potrivit art.13 din Legea drepturilor pacientului nr.46/2003, orice pacient are dreptul să refuze ori să oprească o intervenție medicală/un act medical și orice intervenție asupra corpului uman impune exprimarea consimțământului persoanei. O dispoziție restrictivă din partea unei autorități în această privință (imposibilitatea refuzului purtării măștii) echivalează cu suprimarea acestui consimțământ și, astfel, cu o violare a art.5 din Convenția de la Oviedo și a art.2 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

15. De asemenea, consideră că sunt încălcate și prevederile art.26 din Constituție și ale art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care reglementează libertatea de a avea o viață privată și un drept la propria imagine.

16. Instanța de judecată arată că beneficiarul actului de justiție trebuie să aibă sentimentul că instanțele de judecată sunt cu adevărat imparțiale chiar în raport cu puterea executivă (ministri, președinte) și că drepturile și libertățile persoanelor sunt primordiale chiar în regimuri extreme cum este o stare de urgență sau de alertă, iar orice restrângere a acestora trebuie să aibă un suport solid legal, neputând rămâne la latitudinea unui ministru sau a unui comitet. Or, prin impunerea de la ușa instanțelor a obligativității purtării măștii, justițiabilul are sentimentul de amalgam între puterile statului: puterea executivă (care a impus) și puterea judecătorească (prin abdicarea de la principiile constituționale esențiale).

17. În susținerea criticilor referitoare la obligativitatea purtării măștii de protecție, Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ invocă opinii și situații care dovedesc caracterul nociv al purtării măștilor, așa cum sunt decizia Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor de

a retrage de la comercializare unele tipuri de măști neconforme, situația unei persoane care a manifestat hipoxie a creierului în timpul prezentării la televiziunea publică a unui proiect și articole din presa străină care se referă la ineficiența protecției asigurate de măști. De asemenea, arată că Tribunalul statului Pennsylvania, din Statele Unite, a decis ca decretul prin care municipalitatea impunea purtarea măștii în spațiul public să fie anulat, neexistând niciun motiv pentru care să se motiveze o astfel de ingerință. Invocă și Hotărârea nr.1783/20.7T8PDL.L1-3 a Curții de Apel din Lisabona, din 11 noiembrie 2020, în care s-a reținut că testele PCR sunt neconcludente și că este ilegală carantinarea persoanelor doar din cauza unui astfel de test. Totodată, amintește că, la data de 19 noiembrie 2020, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a informat că avocații pot susține pledoariile fără să poarte mască, odată cu măsurile sanitare în vederea asigurării bunei desfășurări a ședințelor de audiere a pledoariilor.

18. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

19. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

20. Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

21. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.396 din 15 mai 2020, așa cum au fost modificate prin art.1 pct.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit.a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1042 din 6 noiembrie 2020. Dispozițiile de lege criticate au următoarea redactare: „*Pe durata stării de alertă, prin ordin comun al ministrului sănătății și ministrului afacerilor interne se poate institui: a) obligativitatea purtării măștii de protecție în spațiile publice, spațiile comerciale, mijloacele de transport în comun și la locul de muncă;*”.

22. Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ susține că dispozițiile de lege criticate sunt contrare următoarelor prevederi din Constituție: art.1 alin. (4) și (5) referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale, respectiv la obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art.21 alin.(2) potrivit căruia nicio lege nu poate îngreuna exercitarea dreptului de acces liber la justiție, art.26 referitor la viața intimă, familială și privată, art.52 referitor la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și art.53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți. De asemenea, invocă încălcarea art.5 din Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, Convenția privind drepturile omului și biomedicina (Convenția de la Oviedo), referitor la obligativitatea existenței consimțământului liber și în cunoștință de cauză al persoanei vizate pentru a se efectua o intervenție în domeniul sănătății. De asemenea, susține că sunt înfrânte și prevederile art.2 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, deși, din motivarea excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că, în realitate, se referă la art.3 referitor la integritatea persoanei. Totodată, invocă art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale privind dreptul la respectarea vieții private și de familie.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate sub aspectul existenței condițiilor formale referitoare la admisibilitatea acesteia, Curtea constată că Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ a formulat criticile de neconstituționalitate privind dispozițiile art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 și a sesizat Curtea Constituțională cu prilejul soluționării unui litigiu de muncă (Dosarul nr.1615/103/2019), respectiv al unui litigiu de asigurări sociale (Dosarul nr.714/103/2020). Dispozițiile art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 nu sunt incidente în cauzele în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, pretențiile și apărările formulate de părți nereferindu-se la aspecte privind obligația de a purta mască de protecție.

24. Curtea amintește că, potrivit dispozițiilor art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, „*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj*

comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia”. Dezvoltând, în jurisprudența sa, principiile ce decurg din conținutul acestor dispoziții de lege, Curtea a statuat că „în sistemul român de control concret al constituționalității legilor, declanșarea controlului a posteriori operează doar pe cale incidentală, prin intermediul excepției de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial, iar nu printr-o *actio popularis*, pe baza sesizării directe de către orice persoană. Rezultă, așadar, că se poate solicita controlul de constituționalitate numai al acelor dispoziții legale care, în cazuri concrete, sunt incidente pentru soluționarea litigiilor aflate pe rolul instanțelor, legi sau ordonanțe în ansamblu ori doar anumite reglementări din cuprinsul acestora. Instituirea acestei proceduri de control al constituționalității legii aplicabile în cauza dedusă judecării instanței de fond, ca modalitate de acces la justiție, implică în mod necesar asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală.” (Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011)

25. Curtea a precizat că stabilirea legăturii dispozițiilor de lege atacate pe calea excepției de neconstituționalitate cu soluționarea cauzei nu trebuie circumscrisă doar relevanței acestora pentru soluționarea fondului cauzei în care excepția a fost ridicată. În acest sens, a reținut că „legătura cu soluționarea cauzei a excepției de neconstituționalitate este circumstanțiată de incidența dispozițiilor criticate în pronunțarea soluției de respingere ca inadmisibilă a cererii în justiție. Cu alte cuvinte, atât timp cât dispoziția criticată este temeiul respingerii, ca inadmisibile, a cererii formulate de petent în fața instanțelor de drept comun, excepția de neconstituționalitate este admisibilă, aceste dispoziții având legătură cu soluționarea cauzei. Curtea apreciază că această concluzie este susținută și de faptul că singurul efect al unei decizii de admitere pronunțate într-o astfel de speță este acela al creării posibilității accederii în fața unui judecător care va analiza pe fond cererea respectivă, fără însă ca decizia de admitere să aibă vreo influență asupra soluției dispuse de judecător, din perspectiva temeiniciei cererii.” (Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.529 din 6 iulie 2017, paragraful 27)

26. În ceea ce privește cauzele în care Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ a ridicat prezenta excepție de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 nu prezintă relevanță nici pentru soluționarea fondului acestora, nici pentru stabilirea admisibilității lor, neputându-se constata, prin urmare, existența legăturii acestor dispoziții de lege cu soluționarea cauzelor.

27. Având în vedere că, potrivit dispozițiilor art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992, nerespectarea prevederilor alin.(1) din același articol de lege constituie o cauză de inadmisibilitate a excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 este inadmisibilă.

28. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE :

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.13 lit.a) din Legea nr.55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, excepție ridicată, din oficiu, de Tribunalul Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ în Dosarele nr.1615/103/2019 și nr.714/103/2020.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Neamț – Secția I civilă și de contencios administrativ și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 20 mai 2021.